

Ohjauksen koulutus-
ja tutkimusyksikkö

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä

ISSN 1796-4717

Jyväskylän yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos

TIIVISTELMÄ

Korhonen, Eeva

Helsingin Saksalaisen koulun suomenkieliset oppilaanohjauksen kotisivut yläluokille. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Ohjausalan koulutus- ja tutkimusyksikkö, 2007, 16s.

Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä.

ISSN 1796-4717

Kehittämishankkeeni tavoitteena oli laatia Helsingin Saksalaisen koulun oppilaanohjauksen internet-sivusto yläluokille. Koulumme www-sivustot ovat olleet työn alla tämän hankkeen loppuvaiheessa ja tämä on osaltaan hieman muuttanut omaa hankettani. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, etten ole voinut vaikuttaa sivuston tekniseen suunnitteluun enkä esimerkiksi värien käyttöön verkkosivulla. Olen pääsääntöisesti keskittynyt sisällön tuottamiseen oppilaanohjauksen sivustolle.

Oppilaanohjauksen sivuston on tarkoitus tarjota oppilaanohjaukseen erityisesti sellaisia linkkejä, jotka tukevat oppilaan itsearviointitaitoja. Sivusto on ensisijaisesti tarkoitettu yläkoululaisille, mutta toivon, että siellä oleva tieto hyödyttää myös koulun muita opiskelijoita, henkilökuntaa ja mahdollisesti oppilaiden vanhempia.

Asiasanat: Tieto- ja viestintäteknikka, oppilaanohjaus, itsearviointi, temperamentti, oppiminen, tunteet.

ABSTRACT

Korhonen, Eeva

The implementation of the school counselling Finnish website of the German school of Helsinki. Jyväskylä: The University of Jyväskylä. Department of Teacher Education. Guidance & Counselling Education and Research Unit, 2007, 16pp.

Guidance & Counselling Development Projects and Practices.

ISSN 1796-4717

The aim of my development project was to create a school counselling website for grades 7-9 of the German School of Helsinki. Our schools' web-pages have been under construction during the final phase of my project and this has partly changed my project. This means in practice that I was neither able to influence the pages technical planning nor, for example, the colour of the website's layout. Therefore, I have focussed on the contents of the school counselling web-pages.

The aim of the school counselling website is, in particular, to provide pupils with links that support their self-evaluation skills. The website is primarily intended for comprehensive school pupils, but I hope that the included information could be useful also to other students, staff members and possibly to students' parents.

Keywords: Information and communication technology, school counselling, self-evaluation, temperament, learning, emotions.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
1 JOHDANTO	6
2 TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIA OHJAUKSESSA.....	7
3 SIVUSTON RAKENNE.....	9
4 ITSETUNTEMUS	10
4.1 Oppiminen.....	10
4.2 Temperamentti	11
4.3 Tunteet	13
5 JATKOSUUNNITELMIA.....	15
LÄHTEET	16

1 JOHDANTO

Valitsin kehittämishankkeekseni koulumme oppilaanohjauksen suomenkielisen sivuston toteuttamisen, koska koulullamme ei ole oppilaanohjauksen kotisivuja. Sivulla on mielestäni toinenkin tärkeä funktio eli tehdä yleisesti opinto-ohjaus näkyväksi osaksi koulumme arkea. Oppilaanohjaus on suhteellisen uusi asia sekä oppilaille että saksalaisille kollegoilleni. Halusin tehdä kehittämishankkeeni tieto- ja viestintätekniikan käyttämisestä ja sen hyödyntämisestä oppilaanohjauksessa, koska uskon sen olevan hyvä lisä perinteisen oppilaanohjauksen rinnalla. Toivon samalla, että kotisivut auttaisivat nuoria huomaamaan tieto- ja viestintätekniikan tuoman tuen ohjauksessa.

Koulumme kaksikielisyys on rikkaus ja haaste myös verkkosivujen laatimisessa. Haasteita ovat esimerkiksi oppilaiden eri-ikäisyys ja erilaiset kulttuuriset lähtökohdat.

Olen pyrkinyt ottamaan oppilaanohjauksen internetsivuille sellaista tietoa, joka tukee yläluokilla opiskelevia nuoria. Toivon, että sieltä löytyy samanaikaisesti tietoa, joka hyödyttää koulumme muitakin opiskelijoita, opettajia ja vanhempia. Oppilaiden vanhemmat osallistuvat aktiivisesti lastensa koulunkäyntiin, joten uskon, että saan tulevaisuudessa vanhemmilta palautetta kehittäessäni oppilaanohjauksen verkkosivuja.

Kehittämishankkeen loppuvaiheessa kuulin, että koulumme hankkii firman tekemään koulumme verkkosivuja. Tämä hankaloitti ja muutti osaltani työni teknistä toteutusta. Päätin tehdä oman oppilaanohjauksen sivuston, jonka sisällön siirrän koulumme uudistetuille kotisivuille, heti kun siihen on mahdollisuus. En ole aikaisemmin tehnyt kotisivuja, joten se oli minulle uutta. Näitä asioita on helppo kritisoida silloin, kun ei ole itse vastuussa sivuston sisällöstä, laadusta ja määrästä. Sivustoa tehdessäni huomasin myös, että verkkosivuille ei saa laittaa liian paljon linkkejä, jotta siitä ei tule liian runsas ja vaikealukuinen. Vähän on myös visuaalisesti kauniimpaa ja selkeämpää.

Tavoitteenani oli käyttää sellaisia linkkejä, jotka tukisivat oppilaan itsetuntemusta. Näitä asioita ovat oppiminen, tunteet ja temperamentti. Uskon näillä olevan merkitystä nuorten tulevaisuuden valinnoissa, joiden tukemisessa ohjauksella on tärkeä sija. Kotisivujen internet-osoite on: www.dsh.fi/oppilaanohjaus

2 TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIA OHJAUKSESSA

Internet on nykyään tärkeä tiedonhankinnan väline monenikäisille, erityisesti nuorille, jotka käyttävät sitä sujuvasti. Tästä syystä on luonnollista, että oppilaanohjauksen sivustoja kehitetään ja ajankohtaista tietoa löytyy myös verkkosivuilta.

Kansainvälisessä ja kansallisessa koulutuspolitiikassa on viime vuosina korostettu mm. nuorille suunnattujen ohjaus- ja neuvontapalvelujen saatavuutta ja palvelumuotojen monipuolistamista. Perinteiseen vuorovaikutukseen ohjaajan ja asiakkaan välillä on kehitetty uusia työmuotoja. Näistä uusimpina voidaan mainita tieto- ja viestintäteknologisten sovellusten ja internetin hyödyntäminen ohjauksessa. Internet-pohjaisissa sovelluksissa pyritään nykyään tukemaan esimerkiksi ohjaajien ja asiakkaiden välistä vuorovaikutusprosessia ohjauksessa. Vaikka ohjausta tapahtuu myös verkossa, on ohjaus kuitenkin ihmissuhdeammatti, koska siinä on aina mukana tunteita, toisten kunnioittamista ja tilanteen jäsenystä. (Vuorinen 2006)

Ohjauksen kysyntä on kasvanut, koska opintoja on pyritty henkilökohtaistamaan eri kouluasteilla. Ohjaus nähdään nykyään laaja-alaisena toimintana, jossa pyritään käyttämään erilaisia menetelmiä. Ohjaajat hyötyvät oman organisaationsa www-sivustojen käyttämiensä materiaalien hallinnasta, sillä niiden avulla voidaan parantaa ohjauspalvelujen näkyvyyttä. Silloin kun ohjauspalvelut välittyvät internetin kautta, palvelujen pääpaino on itsearviointityövälineissä, koulutus- ja ammattitiedossa ja urasuunnitteluprosessin kuvauksissa. Www-sivustoja voidaan käyttää myös silloin, kun ohjattavalle halutaan välittää henkilökohtaista tukimateriaalia tai erilaisia harjoituksia. Internetin käytön tasavertainen käyttömahdollisuus ei ole kuitenkaan täysin toteutunut. Tämän lisäksi tekniikan kehittyessä palveluiden kehittyminen ja uusien ominaisuuksien opettelu ja käyttöönotto vie aikaa. Internetin kehityksestä ei ole silloin hyötyä, jos palveluja tarvitsevilla ryhmillä ei ole pääsyä internetiin tai taitoja hyödyntää palveluja. (Vuorinen 2006)

Mitä ongelmakohtia on internetin käytössä? Tietotekniikan ohjaukset käyttöä rajoittavat yleensä ohjaajien asenteet, vähäiset tietotekniset taidot, vaikeudet integroida internetiä ohjausprosessissa ja hankaluudet käyttää internetiä ohjauksessa kommunikointikanavana. Internetin mahdollisuuksia tulisi hyödyntää vuorovaikutteisten palvelujen kehittämisessä. Vuorinen (2006) toteaa, että vaikka kaikille ohjattaville on tieto esillä, niin se ei suinkaan tarkoita sitä, että kaikki saavat tasapuolisesti ohjausta.

Suomessa opinto-ohjaus perustuu yhä edelleen vahvasti henkilökohtaiseen ohjaukseen ja vuorovaikutukseen. Tietotekniikka ei saa olla ohjauksessa itsetarkoitus, vaan sillä pitää olla toiminnallinen tarkoitus. Opinto-ohjauksessa tietokoneen käyttö edellyttää ohjaajan omaa kiinnostusta tietotekniikan käyttöön ohjaustilanteessa. Monesti oletetaan, että erilaisten internetin tarjoamien palvelujen hallinta kehittyi itsestään eikä opinto-ohjaaja tarvitse perehdytystä. (Mutanen 2005)

Tuominen ja Varis kirjoittavat artikkelissaan (1998) että oppilaat tuovat oppimistilanteeseen mukanaan omat mediaympäristönsä. Viestintäyhteiskunnassa se, että mediataitoja opetellaan ja opiskellaan voidaan nähdä yhtenä selviytymiskeinona ja tämä täytyy nähdä myös oppilaan oikeutena. Ruohotie (2000) puolestaan toteaa, että tietokoneiden ansioista useat työtehtävät ovat aiempaa helpommin ja nopeammin toteutettavissa, ja hyödynnettävää tietoa on runsaammin saatavilla.

Monet oppilaitokset ovat jo pitkään voineet hyödyntää internetiä ja antaa ajankohtaista tietoa opiskelijoilleen ja hakijoilleen. Jim Sampsonin mukaan nykyinen teknologia tuo ohjaukseen ja arviointiin kaksi uutta asiaa. Ensiksikin opiskelijalla on mahdollisuus päästä ilman ohjaajaa koulutusta ja urasuunnittelua tarjoaviin informaatiolähteisiin. Internetin avulla voidaan yhdistää entistä monipuolisemmin eri kommunikaation muotoja olemassa oleviin koulutusta koskeviin tiedonlähteisiin. (Vuorinen 2000)

Koulussa pitäisi olla opinto-ohjauksen sivut, koska moni tieto löytyy sivustoilta eikä kaikkea tarvitse kysyä opinto-ohjaajalta. Osalle opiskelijoille on matalampi kynnyks käyttää internetsivuja kuin tulla henkilökohtaisesti kysymään tietoa opinto-ohjaajalta. (Räty 2005)

Pilli-Sihvola (2000) toteaa internetin tarjoavan monia eri mahdollisuuksia tukea ihmisiä urasuunnitteluun liittyvissä oppimis- ja päätöksentekoprosesseissa. Internetin kautta voidaan tiedottaa erilaisista koulutustarjonnasta – ja työllistymismahdollisuuksista sekä lisätä ihmisten tietoisuutta erilaisista ohjauspalveluista. Vaikka ohjaaminen ja neuvonta tapahtuu verkkopohjaisessa ohjausympäristössä, niin siinä on näkemys oppimisesta oppijan aktiivisena tiedon konstruointiprosessina, jossa hyödynnetään ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia ja välineitä.

Väljärvi (2004) kirjoittaa tietoteknologian kehityksen olevan nykyään keskeinen ohjauksen muutosvoima. Tietoteknologia on lisännyt ”osaamisen ja sen jatkuvan uudistamisen vaatimuksia lähes kaikilla ammattialoilla.” Sillä on suuri merkitys oppimisen ja opiskelun tehostamisessa. Teknologia on toisaalta vähentänyt koulun monopolia oppimisen mahdollisuuksien tarjoajana sekä opiskelun ympäristönä. Tietotekniikan kehittyminen on avannut monia uudentyyppisiä toimintamalleja ja erilaisia vuorovaikutuksen malleja ohjauksessa. Tietoteknologia on muuttanut opettajan roolia, sillä opettaja nähdään yhä enenevässä määrin erilaisten itsenäisten opiskeluvaihtoehtojen luojana. Sen lisäksi, että opettaja välittää oppiaineeseen keskeisiä sisältöjä, hänen tulee tukea ja kannustaa oppilaitaan tavoitteiden kannalta keskeisen tiedon lähteille. Koska verkkoympäristöissä tapahtuva opiskelu lisääntyy huomattavasti, tässä näkyy oppilaiden vaihtelevat valmiudet itseohjautuvaan opiskeluun. Ohjauksessa tulee käyttää monipuolisia toimintatapoja, koska oppijoiden valmiudet ovat niin erilaisia. Teknologia ei siis korvaa ohjausta, vaan täydentää muita opetuksen ja ohjauksen käytänteitä. (Väljärvi 2004)

Tieto- ja viestintäteknikan käytössä täytyy huomioida, että sosiaalisten vihjeiden, esimerkiksi eleiden, ilmeiden ja äänenpainojen puuttuminen voi olla joko hyvä tai huono asia. Ohjattava on yksin siinä, miten hän tulkitsee verkosta saamansa tiedon. Ohjattava ei saa ohjaajalta minkäänlaista tukea, esim. ohjaajan elekielestä. Tämä on toisaalta hyvä, mutta toisaalta peruskouluikäinen tarvitsee monesti apua tulkitessaan saamaansa tietoa. Ohjausmateriaalin tulisi olla erityisesti verkkoympäristöön tuotettua. (Mutanen 2005) Toinen tärkeä seikka on, että ohjattava voi ymmärtää lukemansa väärin. Tästä syystä on hyvä kiinnittää huomioita siihen, että teksti on helppolukuista. Ihanteellista olisi, jos voisi luetuttaa tekstin täysin ulkopuolisella. Jos verkkomateriaali on suunniteltu käytettäväksi eri maista tuleville opiskelijoille, on muistettava, että materiaali ei saa loukata opiskelijoiden kulttuuria. (Räty 2005.)

3 SIVUSTON RAKENNE

Lähdin suunnittelemaan koulumme oppilaanohjauksen sisältöä tutustumalla erityisesti yläkoulujen oppilaanohjauksen sivustoihin. Koulumme kotisivut uudistuvat keväällä 2007, joten en ole voinut vaikuttaa sivuston rakenteeseen tai väryykseen. Minulla oli sivustoja suunniteltaessani näkemys siitä, minkä tyyppisiä linkkejä haluan käyttää. Tausta-ajatuksena valitsemilleni linkeille on se, että toivon oppilaiden tietoisesti tutustuvan sellaisiin sivustoihin, joilla itsearviointi ja itsetunto ovat keskeisiä teemoja. Olen valinnut linkit ajatellen, että pääkäyttäjärühmänä ovat ensisijaisesti koulumme yläluokkalaiset, mutta mahdollisesti myös lukiossa opiskelevat nuoret. Mielestäni monissa ohjaukseen liittyvissä sivustoissa on aivan liian paljon tietoa, joten olen pyrkinyt pitämään linkkien määrän suhteellisen vähäisenä. Tämä on mielestäni ollut yllättävän haastavaa eli miten saada monipuolinen, mutta selkeä ohjauksen sivuston sisältö. Oppilaanohjauksen www-sivuston tarkoituksena ei ole suinkaan sulkea pois tai vähentää henkilökohtaisen ohjauksen määrää. Toivon sivuston herättävän nuorissa ajatuksia, joita he voivat hyödyntää myöhemmissä ohjauskeskusteluissa ja luokkaopetuksessa.

Olen pyrkinyt nimeämään linkit kuvailevien otsakkeiden alle, jotta oppilas tietää jo etukäteen minkätyyppisiä linkkejä on odotettavissa. Tarvittaessa olen selventänyt muutamalla lauseella linkin sisältöä. Otsikosta pitää mielestäni käydä ilmi linkin pääsisältö.

Koulussamme ei ole aikaisemmin ollut oppilaanohjauksen www-sivustoja. Sivuston lopullinen sisältö muotoutuu vasta käyttäjäpalautteen myötä kaksikieliselle koululle sopivaksi. Tulevaisuus näyttää myös käytännössä, onko tarpeellista tehdä kokonaan saksankielinen sivusto. Seuraava vaihe on opinto-ohjauksen sivuston suunnittelu koulumme lukioon.

4 ITSETUNTEMUS

*”Vain kerran minut on mykistetty ja se tapahtui silloin kun minulta kysyttiin kuka olet?”
(Kahil Gibran, lähde tuntematon).*

Itsetuntemuksessa on kyse siitä, kuinka hyvin tunnemme itsemme, toisin sanoen kuinka hyvin tiedostamme omat vahvuutemme ja heikkouksemme. Itsetuntemus on toisaalta myös sitä, mitä ajattelee muiden ihmisten ajattelevan itsestä. Minäkuva syntyy sekä kasvatuksen että muilta saadun palautteen kautta. Tähän sopii mielestäni sitaatti, joka on lukion Suunta –kirjassa (2005) ”Joka tuntee toiset ihmiset, on oppinut, joka tuntee itsensä, on viisas” (Laotse).

Oppimisen ja ohjauksen sisältöalueeseen kuuluu Nykäsen ym. (2007,167-171) mukaan oppimisen metataitojen kehittäminen. Näitä taitoja ovat esimerkiksi nuoren kuva itsestä oppijana, itsetuntemus ja itsetunto. Nuoren itsearviointitaitojen kehittäminen luo pohjan sekä koulutus- että uravalintoja koskevalle päätöksenteolle. Ohjauksen ura- ja elämänsuunnittelun alueella pitäisi luopua liian kapea-alaisista ja jäykistä elämänkulkumalleista. Nuorilla on etsinnän ja kypsymisen tarvetta ja he hakevat ratkaisujaan ja paikkaansa oppijoinakin. Tästä syystä on erittäin tärkeää, että näitä asioita käsitellään oppilaanohjauksessa ja ylipäätään koulussa. Oikeilla valinnoilla on suuri vaikutus nuoren itsetuntoon, joten oppilaanohjauksessa on kiinnitettävä huomiota entistä enemmän itsearviointitaitojen harjaanuttamiseen. Tämä on tärkeää siitä syystä, että erityisesti peruskoulukäiset nuoret tekevät valintoja mielikuvien varassa, jolloin koulutusvalinta voi olla täysin väärä. (Nykänen ym. 2007)

4.1 Oppiminen

Oppiminen on sitä, että oppija tulee tietämään jotakin: lähtökohtana on ajatus, että oppiminen edellyttää tiedollisten valmiuksien aktivoimista. Näitä tiedollisia valmiuksia ovat muun muassa järjellinen harkinta, tunteet, havainto, muisti ja käytännöllinen toiminta. (Puolimatka 2004)

Ihminen tuo jokaiseen uuteen oppimistilanteeseen aikaisemmin opitut asiat, uskomuksensa, tunteensa, olettamuksensa ja ajatusmallinsa. Oppimista voi siis tapahtua mahdottomissakin ympäristöissä ja missä tahansa opetusmuodossa. (Saarinen & Lonka 2000)

Saarisen ja Longan (2000) mukaan oppimisessa on ensisijaista ihmisen sisäinen maailma, subjektiivinen sisin. Opettajan tiedot eivät ole niin tärkeitä kuin se, mitä oppilas oivaltaa ja kuinka paljon hän haluaa kasvaa. Oppiminen on heidän mukaansa oivaltamista eikä sitä voi selittää pelkästään järkisyyin. Tynjälä (1999) toteaa, että oppiminen on osa kulttuuria, jossa elämme ja oppiminen tapahtuu kulttuurin tuomilla välineillä ja myös sen ehdoilla. Tietojen ja taitojen lisäksi sosiaalistumme koulussa tietäntyyppiseen opetus- ja oppimiskulttuuriin. Tynjälän (1999) mukaan yhteiskunnan ja oppimiskäsitysten muuttuessa koulukulttuurinkin on hiljalleen muututtava. Onko sanonnalla ”tieto on valtaa” jotain merkitystä. Mitä tieto on? Tietoa tulee ihannoida, koska se on yksi hyvän elämän kulmakivistä. Varsinainen vaikutus syntyy kuitenkin vasta sovellustyössä, jossa ihmiset yksin tai yhdessä toisten kanssa ottavat kantaa

näihin ihanteisiin. Tieto lisääntyy kuin itsestään, kun sillä tehdään jotakin. (Saarinen & Lonka 2000) Nykyään tieto vanhenee nopeasti, tästä syystä vanhentunut muka-tieto synnyttää painolastin, joka hankaloittaa tämänpäivän toimintaa. Mitä siis tehdä? Tämän takia on tärkeää, että taito kehittää uusia ideoita on tietoaikin tärkeämpää. (Saarinen & Lonka 2000; Tynjälä 1999.)

Oppimisen kokonaismallissa on kolme osatekijää: taustatekijät, prosessi ja tuotos. Näiden kolmen osatekijän erottaminen toisistaan on hieman keinotekoista, koska oppiminen on kokonaisvaltainen prosessi, jossa nämä kolme rakenneosaa limittyvät toisiinsa. (Tynjälä 1999) Taustatekijät vaikuttavat oppimiseen. Taustatekijät voidaan jakaa kahteen kategoriaan: henkilökohtaiset tekijät ja opetus- ja oppimisympäristö eli oppimisen kontekstiin liittyvät tekijät. Henkilökohtaiset ominaisuudet käsittävät sellaisia asioita kuin älykkyys, oppijan aikaisemmat tiedot, kyvyt ja arvot, samoin kuin persoonallisuus ja kotitausta. Opetukseen liittyvillä taustatekijöillä tarkoitetaan sitä ympäristöä, missä oppiminen tapahtuu; oppiainesisällöt, opetusmenetelmät, opettajan persoonallisuus. (Tynjälä 1999)

Oppimisen kokonaismalli liittyy oppimisen tuloksiin. Mitä oppija on oppinut oppimisprosessin seurauksena. Oppimisen tuloksena oppija muodostaa omanlaisen käsityksen opiskelluista asioista sekä kehittyy erilaisten taitojen ja tietojen hallinnassa. Oppimisen tulokset voivat vaihdella suuresti pinnallisesta muistamisesta aina syvälliseen ymmärtämiseen ja uusien asioiden soveltamiseen. (Tynjälä 1999)

Tiedonhankinnan paradoksi on se, että monesti otamme vastaan sellaista tietoa, joka vahvistaa aikaisempia käsityksiämme, sen sijaan että pyrkisimme uudistamaan sitä. (Saarinen & Lonka 2000)

Kun tutkimuksen kohteena on oppiminen, on myös käsiteltävä tiedon olemusta. Miten tietoa hankitaan? Nämä tietoteoreettiset kysymykset vaikuttavat oppimiskäsitysten pohjalla.

Postmodernissa yhteiskunnassamme tyypillistä on, että yksilöt voivat yhä enenevässä määrin päättää tekemisistään, mutta samalla he saavat yhä vähemmän tukea päätöksilleen. Jokainen joutuu luomaan oman todellisuutensa ja tekemään valintoja, joiden lopputuloksesta ei ole varmaa tietoa. Yksilöllistyminen ja sen institutionalisoituminen korostavat ihmisen omaa aktiivisuutta ja vastuuta omasta elämänsästä. (Kallio & Kurhila 2000)

Toivon, että oppilaanohjauksen sivustolla on sellaista tietoa, jonka avulla nuori pystyy luomaan itselleen sopivan todellisuuden hukkumatta tietomäärään ja linkkien runsauteen.

4.2 Temperamentti

Niin kauan kun on mietitty ihmisen olemusta, on keskusteltu siitä kumpi ihmisen kehityksessä on tärkeämpi, ympäristö vai hänen perinnöllinen rakenteensa. Vaikka ihminen oppii käyttäytymään kulttuurin ja ympäristön odotusten mukaisesti, niin ihan millaiseksi vaan ei voi ympäristökään häntä muokata. Nämä kaksi asiaa vaikuttavat siihen, miten esimerkiksi ihmiset näyttävät tunteitaan, mutta ympäristö ei voi poistaa ihmisten välisiä yksilöllisiä eroja. Tällaista synnynnäistä erilaisuutta kutsutaan temperamentiksi. Se on ihmisen käyttäytymistyylillä, yksilöllinen tapansa reagoida asioihin. Persoonallisuus kehittyy synnynnäisen temperamentin ja ympäristön vuorovaikutuksen tuloksena. Tähän vaikuttaa myös, miten hyvin tai huonosti ympäristö

on ymmärtänyt ja tukenut lapsen synnynnäistä temperamenttia sekä miten hyvin ympäristön odotukset ja lapsen ominaislaatu ovat sopineet yhteen. (Keltikangas-Järvinen 2004).

Temperamentiksi luetaan tyyli, jolla ihminen ilmaisee tunteitaan, kuinka kauan hän pystyy keskittämään tarkkaavaisuutensa samaan asiaan tai miten aktiivinen ihminen on. Se on perinnöllinen, biologinen pohja. (Enäkoski & Bjurström 2005.) Temperamentilla on suuri vaikutus oppilaan koulunkäyntiin. Se vaikuttaa koululaisen yleiseen sopeutumiseen sekä varsinaiseen koulumenestykseen. Koulussa temperamentti tulee merkityksellisesti vasta silloin, kun se johtaa oppilaan jonkinlaiseen konfliktiin ympäristönsä kanssa. Silloin kun yksilöllisen temperamentin ja ympäristön odotusten välinen konflikti ilmenee koulumaailmassa, niin sillä voi olla draamaattisempi vaikutus kuin muissa elämäkuvioissa ilmenevä konflikti. Se voi pahimmillaan johtaa oppilaan syrjäytymiseen koulumaailmasta. (Keltikangas-Järvinen 2004)

Tutkimuksista ilmenee, että oppilaan temperamentin ja koulumenestyksen välillä on yhteys, se siis vaikuttaa oppilaan kognitiiviseen suoriutumiseen koulussa. Erityisen merkityksellinen temperamentti on silloin, kun on kyse opiskelustrategiasta tai siitä millaista opiskelutyyliä oppiaine vaatii. Vaikka tutkimuksissa on osoitettu yhteys temperamentin ja koulumenestyksen välillä, niin asia ei ole kuitenkaan yksiselitteinen. Temperamentti ei suoranaisesti vaikuta siihen, menestykö oppilas koulussa vai ei. Kyse on siitä, että temperamentti tekee oppilaat erilaisiksi. Koulussa opettaja opettaa omalla tavallaan ja oppilas reagoi siihen omalla persoonallisella tavallaan. Jokaisella opettajalla on oma opetustyylinsä, mutta tutkimukset ovat osoittaneet, että opettajan opetustapa vaihtelee systemaattisesti sen mukaan, minkälainen temperamentti oppilaalla on. Koulunkäynti ei ole pelkästään oppimista ja tiedon käsittelyä, vaan siihen liittyy vahvasti sosiaalinen aspekti. Lapsen temperamentilla on keskeinen merkitys hänen sopeutumisessaan kouluun. (Keltikangas-Järvinen 2004.)

Temperamentilla tarkoitetaan siis sitä, millaisiin asioihin oppilas reagoi, millä tavoin, miten voimakkaasti ja nopeasti. Oppilaan temperamentilla on merkitystä siihen, miten hän suhtautuu uusiin ja odottamattomiin asioihin sekä miten innostunut oppilas on. Näin ollen temperamentti määrää sen, kuinka keskittyneesti oppilas seuraa opetusta, miten hän siirtyy uuden asian pariin tai omaksuu uuden menetelmän tai tavan toimia. Tapa, jolla oppilas reagoi opettajan kysymykseen nopeasti tai innokkaasti on siis temperamenttia. Tätä kutsutaan koulussa tuntiaktiivisuudeksi eli kyse on oppilaan myötäsytymisestä temperamenttityylistä. Tällä ei ole välttämättä mitään tekemistä oppilaan kognitiivisten taitojen kanssa. Nämä asiat ovat saaneet oppilaan osaamisen arvostelussa keskeisen aseman, jopa siinä määrin, että opettaja voi muuttaa oppilaan varsinaisesta suorituksesta saamaa arvosanaa. Näin ei saisi olla, vaan osaaminen ja synnynäinen temperamentti tulisi pitää toisistaan erillään. Keltikangas-Järvinen (2004) toteaa, että joillekin on annettu temperamentti, joka saattaa vaikeuttaa heidän elämänsä ja puolestaan toisille elämä on tehty alun alkaen tässä suhteessa helpommaksi. Tärkein vaikeuksien kasaaja on kuitenkin kulttuuri arvostuksineen, koska kulttuurin arvostukset eivät tule valmiina eikä niitä anneta mistään. Ihmiset luovat arvostukset itse ymmärtäväisyydellään, suvaitsevaisuudellaan ja kyvyllään tuntea empatiaa toista ihmistä kohtaan – tai sitten niiden puutteella.

Kulttuurin arvot, esimerkiksi koululaitos, määrittelee sen, kuinka ihmiset tulkitsevat toistensa temperamenttia ja kuinka he siihen reagoivat. Isokorpi (2006) toteaa, että ennen kuin aloitetaan varsinaisen tietojen ja taitojen opettelu, kannattaa edistää hyvän oppimisilmapiirin luomista. Kun perusta on luotu, oppiminen sujuu vähemmän hankaluuksin. Isokorpi (2006) uskoo myös, että kouluviihtyvyys lisääntyy.

Olen vahvasti samaa mieltä. Toivon, että oppilaanohjauksen sivustot parantavat oppimisilmapiiriä erilaisten tehtävien kautta ja uusien taitojen välityksellä.

4.3 Tunteet

Oppimisen lähtökohtana on halu saada uutta tietoa. Monet ajattelijat ovat filosofian historiassa kiinnittäneet huomioita tunteiden keskeiseen merkitykseen oppimisprosessissa. Ihmisten on suhteellisen vaikea oppia mitään ellei asia kiinnosta. Tiedonhalu siis herättää tämän mielenkiinnon ja auttaa keskittymään opittavan asian keskeisiin kohtiin. Kiinnostus herättää ihmisen tiedolliset valmiudet: päättelyn ja havaintokyvyn. Ihmisillä on myös synnynäinen pyrkimys onnellisuuteen, siitä huolimatta, että tiedonhalu ja totuuden rakkaus ovat voimakkaita tunteita, niin halu onnellisuuteen on sitäkin voimakkaampi. Halu onnellisuuteen ei ole välttämättä ristiriidassa tiedonhalun kanssa, vaan ristiriita syntyy vasta sellaisten totuuksien kohdalla, jotka voivat mahdollisesti uhata ihmisen omaa onnellisuutta tai mahdollista etua. ”Pyrkiessään onnellisuuteen ihmisellä on usein taipumus nähdä asiat onnellisuutta ylläpitävien mielikuvien valossa.” (Puolimatka 2004).

Nederström (2006) toteaa, että ihmiset ovat arvioineet toistensa persoonallisuutta kaikissa yhteiskunnissa kaikkina aikoina. Persoonallisuuden mittarien kirjo on suurempi kuin älykkyystestien ja näissä persoonallisuustesteissä arvioidaan ihmiselle tyypillistä toimintatapaa. Yksinkertaisiin kysymyksiin annetuista vastauksista voidaan tehdä päätelmiä ihmisen persoonallisuuspiirteistä, jolloin puhutaan itsearviointitesteistä. Persoonallisuudeksi katsotaan muun muassa sellaiset asiat kuin ulospäinsuuntautuneisuus, sopuisuus ja neuroottisuus. Nederström (2006) kirjoittaa artikkelissaan tunneälystä, termistä joka tuli suuren yleisön tietoisuuteen 1980-luvulla. Hänen mukaansa tunneäly pitää sisällään esimerkiksi omien tunteiden tunnistamisen ja hallitsemisen, muiden tunteiden havaitsemisen sekä sosiaalisesti taitavan käyttäytymisen. En aio tässä työssäni selvittää tarkemmin eri tutkijoiden käsityksiä tunneälystä, ainoastaan yhden näkökulman Nederströmin artikkelista. Siinä mainitaan, kuinka tunneälyn mittaamiseen liittyy käsitteellisiä ongelmia. Jos väitetään, että tunneäly on sosiaalinen taito, niin miten sitä voidaan mitata testeillä ja miten testi pisteytetään. Jos kyseessä on puolestaan itsearviointitesti ja itsearviointi on tunneälyn yksi osa-alue, niin ”tunneälyltään heikon ihmisen ei edes teoriassa voi olettaa osaavan arvioida luotettavasti itseään.” Kuinka halukkaita ihmiset ovat arvioimaan itseään? Monet näistä testeistä sisältävät samankaltaisia kysymyksiä kuin persoonallisuustestit. Tästä syystä on kyseenalaista, mittaavatko ne aidosti uutta tai mielenkiintoista.

Mielestäni on hyvä, että käsitteestä ”tunneäly” keskustellaan, koska koulumaailmassa vuorovaikutus ja sosiaalinen kanssakäyminen ovat erittäin merkityksellisiä asioita.

Isokorpi (2006) toteaa, että ihminen tarvitsee kykyä erotella tunteitaan. Ellei se ole mahdollista, ihminen voi tulkita tunteitaan väärin ja tehdä tästä syystä vääriä ratkaisuja. Tunteita voidaan arvioida erilaisten kysymysten avulla, esimerkiksi mitkä tunteet ovat olennaisia ja tärkeitä tai mitkä ovat vähemmän tärkeitä. Tunteet saattavat muuttua, silloin kun ne asetetaan arvioinnin kohteeksi. Tämän arvioinnin avulla ihminen avaa itselleen uusia tunnemahdollisuuksia. Arvioinnin tarkoituksena on vahvistaa niitä tunteita, joilla on rakentava merkitys ja rajoittaa niitä tunteita, joilla on tuhoava vaikutus. Tunteet palvelevat parhaiten oppimista, jos niitä on harjoitettu siten,

että ne muodostavat pohjan älyllisen luonteen kehitykselle. Tästä syystä olen tietoisesti ottanut oppilaanohjauksen sivustolle erilaisia itsetuntemukseen liittyviä linkkejä. Mielestäni on tärkeää, että oppilaat oppivat tunnistamaan omia tunteitaan ja ymmärtämään, että tunteiden erittelykyky voi harjoituksen myötä tarkentua. Tästä on hyötyä monella elämänalueella.

5 JATKOSUUNNITELMIA

Minulla ei ole vielä tietoa käyttäjien näkemyksistä ja parannusehdotuksista oppilaanohjauksen verkkosivuista yläasteella. Sivuston tekeminen oli minulle erittäin hyödyllistä ja yllättävän mukavaa. Työ oli vaikeaa sen vuoksi, että tiedostin uudella tavalla sen valtavan tietomäärän, jota on myös ohjaussivustoilla. Tämä herätti paljon kysymyksiä. Mietin miten saisin parhaiten poimittua ne linkit, joista olisi oppilaille mahdollisimman paljon hyötyä. Verkkosivut eivät tule koskaan valmiiksi vaan, niitä on jatkuvasti työstettävä ja päivitettävä. Jo verkkosivujen päivitys on suuri haaste!

Toivon, että oppilaanohjauksen sivustosta on hyötyä myös muille oppilaille, koulun henkilökunnalle ja vanhemmille. Oppilaanohjauksen sivuston tekeminen yläluokille on tärkeää jo muiden sidosryhmien takia.

Nuorten elämänhistorian aikana syntyneet ajatukset, kokemukset ja uskomukset vaikuttavat vuorovaikutustilanteisiin koulussa. Vuorovaikutustyön vaikeus Isokorven (2006) mukaan on vastassa oleva toinen henkilö, jonka tavoitteet ja intressit eivät välttämättä ole samat kuin vuorovaikutusammattilaisen. Koska vastassa on aina toinen ihminen, joka voi osaltaan estää yhteistyön, on epäonnistumisen mahdollisuus aina olemassa. Tästä syystä uskon, että oppilaanohjauksen sivustot tuovat oman, uuden lisän näihin kohtaamisiin. Toivon myös, että oppilas löytää verkkosivuilta tietoa, joka auttaa ja tukee häntä sen hetkisissä valinnoissaan.

Verkkosivut ovat hyvä lisä myös koulumme lukion opinto-ohjauksessa. Ensimmäiseksi kartoitan lukion opinto-ohjauksen verkkosivujen sisällön. Haasteena on miten saan ”ujutettua” tasapuolisesti kaksikieliselle nuorille tietoa. Koulunsa päättävät opiskelijat tarvitsevat monenlaista tietoa jatkosuunnitelmiaan varten. Tästä syystä opinto-ohjauksen sivustojen pitäisi palvella hyvin erilaista tiedon tarvetta. Mielestäni Helsingin Saksalaisen koulun lukion oppilaat ja opettajat hyötyvät yhteisistä sivustoista.

Toivon, että verkkosivut auttavat omalta osaltaan koulun ohjausta siten, että ne tukevat nuoren itsetunnon kehitystä. Hyvä itsetunto on toisen kunnioittamista, muiden persoonallisuuden, työn ja suoritusten arvostusta.

LÄHTEET

- Enäkoski, R. & Bjurström, M. 2005. Sitä saa, miten tilaa. Helsinki: WSOY.
- Hiekkataipale, J., Kattelus, M., Kauttu, P. & Siippanen, M. 2005. Lukiosuunta. Helsinki: WSOY.
- Isokorpi, T. 2006. Napit vastakkain. Ristiriidat, rajat ja ratkaisut. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2004. Temperamentti-ihmisen yksilöllisyys. Juva: WSOY.
- Mutanen, V. 2005. Korson koulun oppilaanohjauksen Internet-sivusto. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos. Ohjauksen koulutus- ja tutkimusyksikkö. Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä.
- Nedeström, M. 2006. Tunneälyä on hyvin vaikea mitata. 8.8. Artikkelit Helsingin Sanomat.
- Nykänen, S., Karjalainen, K., Vuorinen, R. & Pöyliö, L. 2007. Ohjauksen alueellisen verkoston kehittäminen – poikkihallinnollinen ja moniammatillinen yhteistyövoimavarana. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Kallio, P. & Kurhila, A. 2000. Henkilökohtaisten opiskeluohjelmien ohjaaminen. Teoksessa J. Onnismaa, H. Pasanen & T. Spangar (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät. Jyväskylä: PS-kustannus, 131-149.
- Pilli-Sihvola, M. 2000. Urasuunnitteluohjausta Internetissä. Teoksessa J. Onnismaa, H. Pasanen & T. Spangar (toim.) Ohjaus ammattina ja tieteenalana 2. Ohjauksen toimintakentät. Jyväskylä: PS-kustannus, 34-43.
- Puolimatka, T. 2004. Kasvatus, arvot ja tunteet. Helsinki: Tammi.
- Ruohotie, P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Räty, E. 2005. Internet oppimaan oppimisen tukena. Materiaalin laatiminen opinto-ohjauksen www-sivuille. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Opettajankoulutuslaitos. Ohjauksen koulutus- ja tutkimusyksikkö. Ohjauksen kehittämishankkeita ja käytänteitä.
- Saarinen, E. & Lonka, K. 2000. Muodonmuutos: Avauksia henkiseen kasvuun. Helsinki: WSOY.
- Tuominen, S. & Varis, T. 1998. Selviytyjiä viestiyhteiskuntaan. Teoksessa H. Niemi (toim.) Opettaja modernin murroksessa. Helsinki: WSOY.
- Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. 1.-2.painos. Helsinki: Tammi.
- Vuorinen, R. 2004. Tieto – ja viestintäteknologian mahdollisuuksia ohjaustyössä. Teoksessa H. Kasurinen (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään – opintojen ohjaus oppilaitoksessa. Helsinki: Opetushallitus, 145-175.
- Väljjarvi, J. 2004. Opinto-ohjaus tasa-arvoisen osaamisen mahdollistajana. Teoksessa H. Kasurinen (toim.) Ohjausta opintoihin ja elämään – opintojen ohjaus oppilaitoksessa. Helsinki: Opetushallitus, 21-39.
- Vuorinen, R. 2006. Internet ohjauksessa vai ohjaus internetissä? Ohjaajien käsityksiä internetin merkityksestä työvälteenä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos.